

תיטיב מעשיך - שאת, אני מחכה לך ואטל משאך עלי, ומנין לנו ששאת הוא משא העונות? שפתיב נלאתי נשוא, ואם לא תיטיב מעשיך - לפתח חטאת רבץ, וזה פתח הגיהנם, ששם החטאים שלך שולטים עליך, ואם תיטיב מעשיך, אתה תמשל בו.

הרשעים לא שולט בהם מוסר אלא שומרים שנאה, כמו שעשו - וישטם עשו את יעקב, יעקב כמו שהבל, ועשו כמו שקנין. ויאמר מה עשית וכו', החטא הזה שהרגת את אחיך לא עשית אותו אלא לשם שנקרא מ"ה, מ"ה אעידך ואעיד עליך, והיא תובעת אותך, ולא עוד, אלא מ"ה שהוא אדם שעשה אותך, גרם את זה שמלאך המות הוציא אותך לעולם, וזהו פקד עון אבות על בנים, והרי נתבאר אם אוחזים מעשה אבותיהם בידיהם, אלא כף היה, מעשי אביו היה בידו, ועל סבה של אשה זה היה, כמו שנאמר ויהי בהיותם בשדה, ואין שדה אלא אשה, האשה גרמה מיתה לאדם וגרמה מיתה להבל, כמו שנאמר בייעקב עם הממנה של עשו ויאבק איש עמו, כמו זה היה קין והבל, ונצח הבל את קין, והוא מצד הרחמים, שחס עליו ולא רצה להרגו, וקם הוא והרגו, והאשה גרמה את זה, עליה נאמר ורגליה ירדות מות, ובקנאתו הרג אותו.

ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה, אתה הוא בנו של הנחש שגרם מיתה לאדם, שנאמר בו ארור אתה מפל הבהמה, כף יש לך לירש ממנו, שמעשהו בידך, בגלל זה ארור

מניה, דעובדא דיליה בידיך, בגין דא ארור אתה מן האדמה אשר פצתה

שאת (בראשית ד ו), אם תטיב עובדך שאת, אנא מאריך לך ואטול מטולך עלי, ומנלן דשאת מטולא דחובין הוא, דכתיב (ישעיה א יד) נלאתי נשוא, ואם לא תטיב עובדך לפתח חטאת רובץ, ודא פתח דגיהנם, דתמן חובין דילך שלטין עלך, ואם תטיב עובדך אתה תמשול בו.

רשיעיא לא שליט בהון מוסר אלא נטרין דכבו, פגוונא דעשו וישטם עשו את יעקב (בראשית כז מא), יעקב פגוונא דהבל ועשו פגוונא דקנין, ויאמר מה עשית וכו' (שם ד ו) חובא דא דקטלת לאחורף לא עבדת ליה אלא לשמא דאתקרי מ"ה, מ"ה אעידך ואסהיד עלך, ואיהי תבעה לך, ולא עוד אלא מ"ה דאיהו אדם דעביד לך, גרם דא דאפיק מלאך המות בך לעלמא, ודא איהו פוקד עון אבות על בנים (שמות כה), והא אתמר אם אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, אלא כף הוה עובדי אבוה הוה בידיה, על סבה דאשה הוה, כמה דאתמר ויהי בהיותם בשדה, ואין שדה אלא אתתא, אתתא גרמת מיתה לאדם, וגרמת מיתה להבל, כמה דאתמר בייעקב עם ממנא דעשו ויאבק איש עמו (בראשית לב כה), פגוונא דא הוה קין והבל, ונצח הבל לקין, ואיהו מסטרא דרחמי דחייס עלוי ולא בעא למקטליה, וקם הוא וקטליה, ואתתא גרמא דא, עלה אתמר (משלי ה ה) רגליה ירדות מות, ובקנאה דיליה קטיל ליה.

ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה (בראשית ד ו), אנת הוא ברירה דחונא דגרם מיתה לאדם, דאתמר ביה (שם ג יד) ארור אתה מפל הבהמה, כף אית לך לירתא